LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO PAPILDYMO 417[1] STRAIPSNIU
ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Asmenims, vairuojantiems transporto priemones, pažymėtas skiriamuoju ženklu „Asmuo su negalia“ arba asmens su negalia automobilio statymo kortele, teisės aktuose yra nustatytos tam tikros lengvatos. Pagal Kelių eismo taisykles vairuotojams leidžiama įvažiuoti į zonas, pažymėtas kelio ženklais „Eismas draudžiamas“ ir „Motorinių transporto priemonių eismas draudžiamas“, taip pat nepaisyti stovėjimą reglamentuojančių kelio ženklų „Stovėjimo ribotą laiką vieta“, „Stovėjimo nurodytu laiku vieta“ reikalavimų, kai netaikoma elektromobilių įkrovimo vietoms, bei sustoti ir stovėti kelio ženklų „Sustoti draudžiama“, „Stovėti draudžiama“ galiojimo zonoje ir (arba) ties nubrėžtomis prie važiuojamosios dalies krašto 1.4 ar 1.9 horizontaliojo ženklinimo linijomis.

Šios lengvatos taikomos tiek patiems asmenims su negalia, tiek jų vežimo atvejais. Jų tikslas – užtikrinti didesnį judumo prieinamumą, socialinę integraciją ir kasdienio gyvenimo kokybę asmenims su negalia.

Tačiau pažymėtina, kad asmens su negalia automobilio statymo kortelė suteikia ne tik judėjimo palengvinimą, bet ir tam tikrų finansinių naudų, pavyzdžiui, teisę naudotis nemokamu arba lengvatiniu transporto priemonių stovėjimu. Dėl šių priežasčių ši kortelė tampa galimo piktnaudžiavimo objektu.

Praktikoje nustatomi atvejai, kai transporto priemonių vairuotojai, patys nebūdami asmenimis su negalia ir neveždami tokių asmenų, neteisėtai naudojasi asmens su negalia automobilio statymo kortelėmis. Tokie veiksmai iškraipo lengvatų paskirtį, sudaro nepagrįstas privilegijas ir pažeidžia sąžiningumo bei lygiateisiškumo principus.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse yra nustatyta atsakomybė už įvairius Kelių eismo taisyklių pažeidimus, tačiau šiuo metu nėra aiškiai įtvirtintos specialios atsakomybės už neteisėtą naudojimąsi asmens su negalia automobilio statymo kortele tais atvejais, kai kortelė naudojama ne pagal paskirtį, ypač siekiant pasinaudoti jai suteikiamomis privilegijomis.

Dėl šios teisinės spragos atsiranda prielaidos piktnaudžiavimui ir nepakankamai užtikrinamas teisės normų veiksmingumas. Be to, tokie pažeidimai tiesiogiai riboja galimybes teisėtai privilegijas naudoti asmenims su negalia, nes mažėja laisvų specialiai jiems skirtų vietų ir didėja socialinė įtampa.

Europos Sąjungos (toliau – ES) lygiu asmenų su negalia judumo ir su tuo susijusių lengvatų sistema yra laikoma svarbia socialinės politikos dalimi. 2024 m. priimta Direktyva (ES) 2024/2841, kuria nustatoma Europos negalios kortelė ir Europos neįgaliųjų automobilių statymo kortelė, siekiama užtikrinti, kad asmenys su negalia galėtų naudotis jiems suteikiamomis lengvatomis visose valstybėse narėse vienodomis sąlygomis, įskaitant parkavimo privilegijas.

Ši direktyva pabrėžia tarpusavio pripažinimą ir vienodą teisių taikymą, tačiau kartu aiškiai numato, kad kortelės naudojimas yra asmeninis ir susijęs tik su konkrečiu asmeniu su negalia bei jo faktiniu dalyvavimu (vairuojant ar būnant keleiviu). Taigi, net ir ES mastu pripažįstama, kad tokių kortelių naudojimas ne pagal paskirtį yra nesuderinamas su jų tikslu. Valstybių narių praktika rodo, kad neteisėtas naudojimasis automobilio statymo kortelėmis yra laikomas reikšmingu pažeidimu, kuriam taikomos įvairios sankcijos.

Taigi, nacionaliniu lygmeniu nustatytos aiškios ir proporcingos sankcijos už neteisėtą naudojimąsi asmens su negalia automobilio statymo kortele atitinka bendrą ES politikos kryptį – užtikrinti realų, o ne formalų asmenų su negalia teisių įgyvendinimą, užkirsti kelią piktnaudžiavimui ir garantuoti sąžiningą lengvatų taikymą.

Atsižvelgus į išdėstytas aplinkybes, tikslinga Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksą papildyti nauju straipsniu, nustatančiu aiškią administracinę atsakomybę už neteisėtą asmens su negalia automobilio statymo kortelės naudojimą. Siūlomas teisinis reguliavimas padėtų užtikrinti efektyvesnę prevenciją, sumažintų piktnaudžiavimo atvejus ir prisidėtų prie asmenų su negalia teisių apsaugos bei sąžiningo viešųjų išteklių naudojimo.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo narys Darius Razmislevičius.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 417 straipsnio 2^1 dalyje numatyta, kad tik sustojimas ir stovėjimas vietose, kuriose gali stovėti tik skiriamuoju ženklu „Neįgalusis“ arba neįgalių asmenų automobilių statymo kortele pažymėtos transporto priemonės, neturint teisės sustoti ir stovėti tokiose vietose užtraukia administracinę atsakomybę.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu siūloma papildyti Administracinių nusižengimų kodeksą 417^1 straipsniu, numatant administracinę atsakomybę už neteisėtą pasinaudojimą asmens su negalia automobilio statymo kortele statant transporto priemonę ar įvažiuojant į zonas, į kurias draudžiama įvažiuoti, kai transporto priemonės nevairuoja ir ja nėra vežamas asmuo su negalia, kuriam išduota ši kortelė.

Siūlomas teisinis reguliavimas padėtų užtikrinti efektyvesnę prevenciją, sumažintų piktnaudžiavimo atvejus ir prisidėtų prie asmenų su negalia teisių apsaugos bei sąžiningo viešųjų išteklių naudojimo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Teisinio reguliavimo poveikio vertinimas nebuvo atliktas.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Teisės aktų papildomai keisti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įstatymui įgyvendinti nereikės priimti įgyvendinamųjų teisės aktų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų priimtam įstatymui įgyvendinti nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kuriuos reikia įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „naudojimasis asmens su negalia automobilio statymo kortele“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Papildomų paaiškinimų nėra.

Teikia
Seimo narys Darius Razmislevičius